

General Vohar in veliko drugih oficirjev, veči del narodnih stražnikov, dve muziki, vojaška namreč in narodna, veliko gospodov raznih vradnij, normalni šolarji z učitelji in vodjem vred, in veliko drugih, katerim je bil ranjci mnogoverstno dobrotnik, so ga spremili. Ali ne le ubogi so pomočnika, ampak tudi šolski pripravniki so dobriga prijatla in učitelja, in slovensko še vselej zavidenno bravno društvo tukaj iskreniga uda zgubili. — Naj blagi rodoljub v miru počiva — vedno bo v sercih vsih živel, ki so ga poznali. — T.

Gosp. Janez Gandini žlahtni Lilienstein, posestnik na Hribu (Obergörschach) in veliko lét tajnik krajske kmetijske družbe, ktere nar starejši ud je bil, je 9. dan t. m. v 86 létu svoje starosti umerl. —

Včeraj smo pokopali gosp. Jožefa Kalasanca Likavca, vodja Ljubljanske licealne bukvarnice, ki je v 77. létu svoje starosti umerl.

Novičar posebne baže.

Na sv. 3 kraljev dan je prišlo od Gracariskiga „Gemeinderatha“ na Celjske zdravnike povabilo, de naj bi šli v Gradec v vojaško bolnišnico za zdravnike; za plačilo na dan obljubi „Gemeinderath“ dohtarju en cel goldinar!!! S tem goldinarjem si zna dohtar obleko kupiti, živež oskerbeti, stanovanje plačati, bolezin nalesti, dolgo bolán ležati, zdravnika in zdravila plačati, ali pa umreti, vdovi in otrokam kej zapustiti in povèrh še — pokop plačati. Vse to za 1 goldinar na dan! De duhoven in zdravnik morata na svetu nar več kristjanske ljubezni imeti, to terja že nju visoki poklic, — de se jima pa nju težko in nevarno opravilo*) z goldinarjem na dan plačati hoče — — to zapišemo v zgodovinske bukve!

Novičar iz Ljubljane.

Danes oznani „Novičar“ celi Krajski deželi veselo novico. Naš novi deželni poglavar grof Korinsky, ki je danes teden v Ljubljano prišel in v četrtek in petek odbor Ljubljanske srenje, deželne stanove, narodno stražo, vradnike, učenike, pravdosrednike, odbore kmetijske in obertnijske družbe, muzeuma, slovenskiga društva in predstojnike ali odbornike vsih drugih Ljubljanskih občinskih naprav sprejemal, si je pridobil serca vsih, ki so slišali njega odkritoserčno govorjenje v duhu noviga časa, njegove bistre in natanjčne vprašanja za vse zadéve in potrebe krajske dežele, in ki so bili priča njegoviga prijazniga obnašanja. Pri mnogih prilikah je žalovanje na znanje dal, de še ne zna našiga jezika, de bi se že zdej zamogel tudi z vsakim človekam sam pogovorjati, ki k njemu pride in vse sam zaslišati, kar mu ima kdo povedati. „Pa moja prva in nar svetejši skerb bo, slovenskiga jezika v kratkim času se saj toliko naučiti, de bom zamogel z vsakim govoriti“ — je rekel ljubeznjivi grof, — in de

*) V Ljubljanskih bolnišnicah so zdravniki tudi po beraško — pa vunder enmalo boljši plačani — — dohtar dobí za 300 bolnikov na dan cele 3 goldinarje in pa polič vina! Če zbolí ali umerje, ima bolezin ali smèrt povèrh. 300 bolnikov enimu samimu dohtarju! Ali ni to od sile? Dobro vémo, de zdravnikov v malih mestih in po deželi manjka, de tedaj ni moč toliko domačih zdravnikov dobiti, — zakaj pa se ne razpiše razglas na Dunaji in po družih velicih mestih kakor je bilo za kolero v navadi, de bi se dobili zdravniki za bolnišnice, kjer légar razsaja, Nam je dobro znano, de je — postavim — na Dunaji veliko dohtarjev, ki nimajo nič zaslužka in nič opraviti; taki bojo radi šli, če se jim pošteno plača, kamor se pošljejo. Če so se zdravniki za kolero dobili, se bojo dobili tudi za légar, pa plača naj se jim na dan saj 5 gold., zaslužijo jih 50 goldinarjev! Vredništvo.

je to njegova terdna in gotova volja, že vidimo iz tega, ker se je že na Dunaji naš jezik učiti začel in se ga tudi že zdaj vsaki dan ob sedmih zjutraj uči, ko še marsikteri drugi vradnik na Slovenskim, ki še tudi deželniga jezika ne zna, pod gorko pernico spi. Gosp. Navratil, vrednik „Vedeža“ je njegov učenik, in reči moramo, de si je prav dobriga učenika izvolil. Iz tega, de se je naš novi deželni poglavar učenja deželniga jezika takó naglo poprijel, očitno vidimo, de si je dolžnosti vstavniga vradnika svest, in de ljubi ljudstvo, kterimu je za poglavarja postavljen. Kakor se v tem njegovo vstavno občutje kaže, smémo za terdno pričakovati, de se bo tudi v vsih družih rečéh po vstavi ravnal in po potrebah noviga časa, in de bo vsim vradnikam nar lepši izgled. Na dalje nam pa to tudi kaže, de hoče poglavar v vsim samostojin biti, de hoče vse sam viditi in slišati, za kar ima on sam odgovor dati. On bo poslušal sam prostiga kmeta in razodevanje njegove potrebe; on sam bo braltudi slovenske časopise. Takó se bo sam vsiga prepričal. Posebno prijazno je sprejel tudi odbor slovenskiga društva, ki ga je prosil, de naj se sam prav natanjko namena in déla tega društva prepriča, kteriga so sovražniki slovenskiga jezika in dežele toliko natolcevali. S krepko besedo je odboru zagotovil, „de on natolcevanja nikdar ni poslušal in ga tudi tukaj ne bo, — de naj bomo v vsim odkritoserčni ž njim, kakor bo on z nami, — in prepričali se bomo, de ga nikdar nikoli ne bomo na kakim ovinku zapazili.“ Veselja je vsim pričijočim serce poskakovalo, te zagotovila zaslišati, ktere kažejo, de ravnopravnost slovenskiga naroda temu gospodu ni prazna beseda. Saj slovenski narod Krajske dežele nič družiga noče in ne terja, kakor de se kakor drugim narodam tudi njemu zagotovljena pravica popolnoma zgodi. — Takó iz vsiga vidimo poterjenje velike hvale, ki smo jo že pred dohodam našiga noviga deželniga poglavarja iz Dunaja slišali, in s serčno radostjo, nadjajoči se vesele prihodnosti, povzdignemo glas: „Živijo Korinsky!“

Novičar iz mnogih krajev.

Poslednji teden nam ni veliko posebnih novic prinesel. — Nadvojvoda Janez je zapustil Frankobrod na noviga léta dan s svojo rodovino, in je prišel 10. dan t. m. na Dunaj. Mende se bo zdaj na svoj dom na Stajarsko vernil, čeravno ga Tiroljci na Tiroljsko pričakujejo. — Kakor sv. oče papež še zmirej odlašajo vernitev v Rim, takó tudi ban Jelačić v Zagreb. — Spet se je nekaj Ogrov, ki so na Turško bežali, k mahomedanski véri podalo; v vsim skupej okoli 500. — Druga srenja na Českim, pri kateri je že obrajt gruntne odvéze dokončan, se imenuje „Mihle“ — ta srenja je razglasila pismo svojim sestram na Českim, v kterim pové, de bi ne bila nikdar mislila, de ji bo takó malo odškodnine plačati, in je serčno vesela, de se je za vselej znebila grunt-niga jarma, pod kterim je takó dolgo zdihovala. — Ministerstvo kmetijstva misli, na obéh stranéh velikih in malih cést po deželah sadne drevésa zasaditi. — 7. dan t. m. se je začel v Gradcu poduk deržavniga civilniga zakonika v slovenskim jeziku. Gosp. Dr. Krajnc je učenik. Ali ne bo tudi za razlago strahovavnih postav učenik postavljen? —

Popravl.

V listu 1. Novic pri naznanilu odbornikov kmetijske podružnice v Planini se je tiskarni pogrešek vrnil, de se imé gosp. Aleksandra Wilcherja, posestnika in c. k. poštarja v Planini izpustilo, kar se danes popravi. Vredništvo.

Današnjemu listu je pridjan 3. dokladni list.

Ogerski meji ega, emu namest iga, imu ljubijo; samo ti kraji pa niso takó veliki, de bi smeli vsim drugim Slovincem zapovedi dajati.

d) Ker dokazik iz staroslovanskiga (v „Slovenii“ list 3. tečaj III.) nič ne dokaže; zakaj, če se sklani prilogov s prilipnjenim i, jega, jemu sklanjajo, kako je to, de Starosloveni niso sklanjali: lepega, ali lepjega, lepemu, ali lepjemu, ampak lepago, lepomu, itd.?

3. Pri imenih srednjega spola, pravite, se v višebroju prilog imenu jednako sklada. — Prav, in le toliko prosimo, de nam dovolite tudi tukej le počasi „nova vrata odperati, da ne bodo preveč krožila in cvilila“, — stare vrata bolj rade tekó.

4. Prilogi, pravite, se v drugi in tretji stopnji s spolam imena skladajo. — Je tudi nam že zdavnaj znano; samo da se nam treba zdi razločiti med določljivim in nedoločljivim prilogam, da ne porečete: ta podoba je lepša, — ko una, ampak lepši, pa tudi ne: imenitnišo delo, kakor Muroslovenci pišejo, ampak imenitniše.

5. Glagoli družiga razpola se spregajo na uti. — Je tudi prav, le da na Slovenskim sploh je končaj na iti tudi zlo zlo v navadi, toraj se ne sme na ravnost preklicati.

6. Za šč se vam posebno zahvalimo, de ga saj niste po novih oblikah v št preobrnili, kakor nekteri v staroslovanskim poskušajo.

7. Zavoljo da namest de se ne bomo pričkali, še manj pa „vihar“ gnali, da nam le včasi tudi de pustite veljati.

Še nekaj drugih „zročenk“ pravite, da jih imate, kterih pa niste dozdej hotli na znanje dati, ktere pa tudi v „Slovenii“ semtertje ugledamo, ki so pripravne „vihar“ še podpihovati, n. pr. neki be, ker pravite, da je toliko, kakor bi bil, — mi pa pravimo, da to ni res, zakaj beh, be se pravi po staroslovensko sim bil, si, je bil; bi bil se pa pravi po starim bih, bi. — Prosim vas, da le počasi hodite, da nam ne „budete premnogo tudjega blaga črez medjo prenosili“. Potočnik.

Novičar iz Ljubljane.

V četrtek je zapustil poprejšnji deželni poglavár grof Welsersheimb Ljubljano, in se je po železnici na Dunaj podal, kjer ga služba pri ministerstvu čaka. — Perva pot našiga noviga deželniga poglavarja grofa Chorinskiga kmalo po njegovim dohodu je bila v Ljubljanske vojaške in civilne bolnišnice, kjer je vse natanjko pregledal. Bistroumni gospod je gotovo spoznal, de ena poglavitniših potreb je: za prihod ptujih zdravnikov skerbeti, kér majhno število Ljubljanskih zdravnikov ima tudi za 18000 Ljubljančanov skerbeti. Če, kakor se je dosihmal zaporedama zgodilo, vsi zbolé, ki v vojaško bolnišnico pridejo, kaj pa bo potem? — Komej je gosp. Dr. Melcer smertni nevarnosti odšel, se je vlegel tudi neutrudljivi gosp. Dr. Schiffer. Kirurga Račić in Ripert sta umerla; vsi učenci, ki so bili pomočniki v vojaško bolnišnico poslani, so zboleli. V nedeljo smo pokopali neutrudljiviga Št. Jakobškiga fajmoštra Pohlina, kteriga smert je celo mesto z neizrečeno britkostjo presunila. Tudi on je bolezin v vojaški bolnišnici našel. Zboleli so tudi samo od ondot vsi Št. Jakobški g. kaplani. Tudi gosp. Kozlevčar je umerl. Namesto pusta razsaja letas smert v Ljubljani! — Te dni je prišla iz Dunaja zlata svetinja v Ljubljano, ktero so presvitli Cesar našimu neprecenljivimu patru Benvenutu Krobotu 30. dan pret. m. podelili za njegove velike zasluge v vojaški in civilni bolnišnici. Bog daj pridnimu gospodu, to poslavljenje še veliko lét vživati! — Od Krajnske c.

k. mestne in deželne sodnije pridejo trije svetovavci v vikši sodniške službe: gosp. baron Korl Kodelli pride k vikši sodnici v Terst, — žlaht. gosp. Azula v Gradec, — vitez Kopini pa v Celjovec. — V nedeljo je bilo v risarski šoli Krajnske obertniške šole v Ljubljani slovesno podarjenje častnih daril nar pridnišim učencam, kterih iména bomo drugo pot na znanje dali. — V predvčerajšnjih nemških Ljubljanskih novicah stoji obsiren popis vsiga, kar je komisija, ki je v Ljubljani za odvezo gruntne podložnosti na Krajnskim postavljena, dosihmal opravila, — pričakovati je tedaj, de se bo vse to tudi kmetam v domačim jeziku v kakšnim slovenskim časopisu povedalo, ki ga kmetje v roko dobé. — Jutri ob 10. uri bo častna svetinja g. Benvenutu v hiši mestne gosposke očitno podana.

Novičar iz mnogih krajev.

19. dan t. m. je nadvojvoda Janez s svojo rodovino v Gradec domú prišel. Gračani so ga hotli z veliko slovesnostjo sprejeti, pa g. nadvojvoda si je vse praznovanja prepovedal. „Tiho sim se od Vas ločil, tiho čem spet k Vam priti,“ je rekel nadvojvoda. — Tudi za Štajarsko kronovino je deželna vstava od Cesarja razglašena. Enako drugim deželnim vstavam je tudi ta osnovana. Štajarska dežela pošlje 60 poslancov na deželni zbor: 20 poslancov volijo z nar vikšim davkam obloženi, 20 mesta in tergi, ki so posebno zaznamovani, 20 pa vse druge srenje skupej. Navadni sedež deželniga zbora je Gradec, — Cesar ga zamore pa tudi v kakšno drugo mesto poklicati. — Strašno hudo razsaja govéja kuga na Erdeljskim (Siebenbürgen); že čez 14000 govéd je pocerkalo. — Tudi na Českim mislijo nektere mesta davk za psé vpejljati in ta davk za svoje uboge obrniti. Na Tiroljskim prinese ta davk, če se za psa le 2 gold. na léto plača, vsako léto veliko pripomoč srenjskim ubožnicam. — Proti Saksonski meji maršira zmiraj več avstrijsanske armade, nobeden pa prav ne vé, kaj se tam kuha. — Tudi v Dalmacijo proti Kotaru gré armada po morji, kér se nektere srenje cesarski davk odrajtati branijo, kér pravijo, de so preuboge in vednimu obropanju Černogorcov podveržene. — 13. dan t. m. so v Günsu obesili 8 izmed tistih divjakov, ki so 12. dan kozoperska 1848 v Günsu 42 vjetih Horvatov grozovito umorili. —

Zastran besede „skutnik“.

Gospod J. C. Lepstanski so pomen besede dobro zapopadli, besedo samo na sebi so pa napčno zastopili in zapisali. Ne „skutnik“ ampak „skupnik“ se takimu fantu pravi, kteriga tukajšni kmet za svojiga sina k sebi vzame i. t. d. Naberavci slovenskih besed! bodite natanjčni in pazljivi.

J. Kapelle.

Metlika 5. prosenca 1850.

Popravl.

Kar je v 3. listu Novic zastran povabila Gracarskiga svetovavstva na zdravnike, de bi v bolnišnice služiti šli, stalo, se mora s naslednjim popraviti:

Ne samo na Celjske, ampak na zdravnike na Štajarskim sploh je prišlo povabilo, špitalsko službo v Gradcu prevzeti. Za nadensino (tägl. Gratifikation) se je obljubilo dohtarju 1 gold., kirurgu 30 krajc. zraven zdaj navadnih zdravnikovih dnin (Diaeten). — Oboje plačilo skup pa vunder ni v nobeni razmeri do sedanje dragote, veliciga dela in velike smertne nevarnosti, v ktero se morajo zdravniki v taki službi vsaki dan podajati.

Današnjimu listu je pridjan 4. dokladni list.